

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 25/2006 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2005

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä huhtikuuta 2006 lähettäessään toimenpidekertomuksen vuodelta 2005 (K 4/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kehittämisjohtaja Markku Tahvanainen, kehittämisjohtaja Helena Säteri, ympäristöneuvos Olli Pahkala ja projektipäällikkö Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö
- ylitarkastaja Sakari Ervola, maa- ja metsätalousministeriö.

Lisäksi valiokunta on saanut Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n ja Maanmittauslaitoksen kirjalliset lausunnot.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunnan lähtökohdat

Ympäristövaliokunta on käsitellyt asiaa hallituksen kertomukseen sisältyvien ympäristövaliokunnan omien lausumien osalta sekä yhden talousvaliokunnan lausuman osalta, joka kuuluu ympäristövaliokunnan toimialaan. Ympäristövaliokunnan omista lausumista kuuluu 2 ulkoasiainministeriön toimialaan, 1 maa- ja metsätalousministeriön toimialaan, 1 osin oikeusministeriön toimialaan, 1 osin valtiovarainministeriön toimialaan ja 22 ympäristöministeriön hallinnonalaan.

Valiokunta pitää hallituksen lausumia koskevia selvityksiä pääosin asianmukaisina ja esittää poistettavaksi edempänä käsiteltävät 9 lausu-

maa. Säilytettäväksi valiokunta esittää edempänä käsiteltävät 17 lausumaa.

Poistettavat lausumat

— Alusjätelain kokonaisuudistus HE 33/2003 vp — EV 26/2003 vp

2. Eduskunta kiirehti erityisesti, että hallitus antaa eduskunnalle mahdollisimman pian lakiesityksen Suomen talousvyöhykkeen perustamiseksi ja lainsäädäntöehdotuksen aluksista aiheutuviin laittomiin öljypäästöihin sovellettavasta hallinnollisesta maksujärjestelmästä, jotta tahallisia öljypäästöistä mereen voitaisiin rangaista sakoilla tai muilla seuraamuksilla.

Eduskunta on hyväksynyt lausuman tarkoittaman lakiehdotuksen 29.11.2005 (EV 147/2005 vp), ja laki on tullut voimaan 1.4.2006.

Valiokunta katsoo edellä esitettyyn viitaten, että lausuma voidaan poistaa.

— Maa-ainesluvan voimassaoloaika HE 110/2004 vp — EV 41/2005 vp

Eduskunta edellytti 10.5.2005, että hallitus selvittää, miten hallintotuomioistuimet ottavat valituksen hylätessään huomioon maa-ainesluvan voimassaoloajan suhteen muutoksenhakuun kuluneen ajan ja muutoksenhakuajana mahdollisesti tapahtuneet ottamistoiminnan keskeytykset ja ryhtyy tarvittaessa lainsäädännöllisiin tai muihin toimiin täytäntöönpanojärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi.

Valtioneuvosto päätti 16.6.2005 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin. Kyseessä on maa-ainesluvan saajan oikeusasema tilanteessa, jossa määräaikaisen luvan voimassaoloaika alkaa kulua heti, mutta töiden aloittaminen lykääntyy valituksen vuoksi. Valitustuomioistuimella on mahdollisuus valituksen hylkäämisen yhteydessä todeta, mihin ajankohtaan saakka lupa on voimassa siten, ettei muutoksenhaku olennaisesti lyhennä myönnettyä lupa-aikaa. Eduskunta on pitänyt tärkeänä, että täytäntöönpanojärjestelmän yhdenmukaisuuden varmistamiseksi valitustuomioistuimet käyttäisivät tätä mahdollisuutta, ja katsoo, että tähän voidaan pyrkiä esim. hallintotuomioistuimissa työskenteleville tarjottavalla koulutuksella. Lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin ryhdytään yhteistyössä oikeusministeriön kanssa vuoden 2006 alussa.

Valiokunta katsoo edellä esitettyyn viitaten, että lausuma voidaan poistaa.

— Vesienhoidon järjestäminen HE 120/2004 vp — EV 225/2004 vp

Eduskunta edellytti 13.12.2004, että hallitus seuraa vesienhoidon järjestämisestä annettavan lain täytäntöönpanoa vuorovaikutusjärjestelmän toimivuuden ja vesiensuojelun sekä hallinnon toimintakyvyn kannalta ja esittää lain toimeenpanoon tarvittavat resurssit.

Hallituksen selvityksen mukaan laki vesienhoidon järjestämisestä tuli voimaan 31.12.2004. Vuorovaikutusjärjestelmä on olennainen osa vuosina 2007—2009 tehtävää vesienhoidon suunnittelua. Ensimmäinen suunnitelmakausi

koskee vuosia 2010—2015. Suunnitelmaan on sisäänrakennettu seuranta sen kuuden vuoden välein tapahtuvassa tarkistamisessa. Alueelliset ympäristökeskukset huolehtivat suunnittelun aikana yhteistyön, osallistumisen ja tiedottamisen järjestämisestä. Työ on vaativaa laajuutensa ja määränsä perusteella. Kunkin alueellisen ympäristökeskuksen on arvioitu tarvitsevan tähän tehtävään vähintään puolentoista henkilötyövuoden lisätyöpanoksen. Vesienhoitoalueittaista suunnittelua koordinoiville viidelle ympäristökeskukselle tarvitaan sen lisäksi kullekin vähintään yhden henkilötyövuoden lisäresurssi. Menokehysvalmistelujen yhteydessä ei vastaavia lisäyksiä ole voitu ministeriön esityksistä huolimatta osoittaa ympäristökeskusten toimintamäärärahoihin, joten vesienhoidon suunnittelun vaatimista resursseista on ollut pakko huolehtia ympäristökeskusten toimintamäärärahoja ja henkilöresursseja uudelleen kohdentamalla.

Hallituksen kantaan yhtyen valiokunta katsoo, että lausuma voidaan poistaa.

— Erityisryhmien asunto-olojen parantaminen HE 170/2004 vp — EV 194/2004 vp

1. Eduskunta edellytti 8.12.2004, että hallitus seuraa erityisryhmien asumiseen kohdennetun asuntotuotannon käynnistymistä ja ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin, mikäli hankkeita jää merkittävästi käynnistymättä.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa erityisryhmien asumiseen osoitetun avustusvaltuuden riittävyyttä, ja jos tarvetta ilmenee, esittää valtuuden korottamista lisätalousarviossa.

Hallituksen selvityksen mukaan ympäristöministeriö seuraa tiiviisti erityisryhmien asunto-olojen parantamiseen tarkoitetuilla rahoitustulilla rahoitettujen asuntotuotantohankkeiden käynnistymistä yhteistyössä Valtion asuntorahaston kanssa. Hakemuksia on tullut runsaasti, eikä hankkeiden käynnistymisessä ole ilmennyt erityisiä ongelmia.

Valtuuden riittävyyttä on seurattu jatkuvasti. Valtuus on riittänyt vuonna 2005, eikä tarvetta lisätalousarvioon ole täten ollut. Vuoden 2005 valtuus 34 milj. euroa tulee toisaalta kokonaan käytettyä. Jos tarvetta ilmenee, ministeriö esittää valtuuden korottamista lisätalousarviossa.

Hallituksen kantaan yhtyen valiokunta katsoo, että lausumat voidaan poistaa.

— Päätöksenteko asunto-osakeyhtiössä, kustannusten tasointi HE 201/2000 vp

Eduskunta edellytti 16.3.2001, että valtioneuvosto seuraa asunto-osakeyhtiölain muutoksen vaikutuksia asunto-osakeyhtiöiden päätöksentekoon ja että valtioneuvosto selvittää mahdollisuutta ohjeistaa kiinteistöjen uudistamisesta ja perusparantamisesta aiheutuvien kustannusten tasointamista osakkaiden kesken huoneistojen saaman hyödyn suhteessa esimerkiksi asettamalla tätä koskevia ehtoja valtion varoista myönnettäville tuille.

Oikeusministeriön asettama asunto-osakeyhtiölakityöryhmä valmistelee ehdotusta asunto-osakeyhtiölaainsäädännön muutokseksi, missä yhteydessä arvioidaan myös asunto-osakeyhtiöiden päätöksentekoa koskevan sääntelyn toimivuutta. Työryhmän määräaika päättyy 28.2.2006.

Myös hallituksen esitykseen laiksi asuntojen korjaus- ja energia-avustuksista annetun lain muuttamisesta (HE 171/2004 vp) liittyi eduskunnan lausuma, jossa eduskunta edellytti valtioneuvoston selvittävän mahdollisuuksia ohjeistaa tai tarvittaessa säätää kiinteistöjen uudistamisesta ja perusparantamisesta aiheutuvien kustannusten tasointamisesta osakkaiden kesken huoneistojen saaman hyödyn suhteessa.

Kustannusten tasointaminen huoneistojen saaman hyödyn suhteessa on ollut viimeksi esillä eduskunnassa käsiteltäessä hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista (HE 134/2005 vp). Käsitteilyn aikana ympäristöministeriö on todennut, että korjausavustusten tukiperusteiden valmistelun yhteydessä selvisi, että huoneistojen saaman hyödyn mittaaminen ja sen asettaminen tukien mitoitusperusteeksi edistettäessä esim. liikuntaesteettömyyttä ei ole toteuttamiskelpoinen ratkaisu. Hallituksen esitykseen antamaansa vastaukseen eduskunta ei enää liittänyt mitään lausumaa. Hallituksen esitykseen perustuva laki voimaan tultuaan kumoaa lain, jonka hyväksymiseen viimeksi mainittu lausuma liittyi.

Oikeusministeriö ja ympäristöministeriö seuraavat lain toimivuutta.

Valiokunta katsoo, että lausuma voidaan poistaa.

— Arava- ja korkotukilainojen lainaehdot HE 100/2002 vp — EV 227/2002 vp

1. Eduskunta edellytti 16.12.2002 hallituksen valmistelevan ja antavan eduskunnalle pikaisesti ehdotukset verotuslainsäädännön muuttamisesta niin, että asumisoikeuksien lunastusrahaan tehty rahastosiirto, jota varten on kerätty käyttövastiketta, määritellään omistajayhteisön pääomasijoitukseksi.

Hallituksen selvityksen mukaan asumisoikeuden haltijan on maksettava asumisoikeustalon omistajalle asumisoikeusmaksu silloin, kun asumisoikeus perustetaan. Kun asukas luovuttaa asumisoikeutensa, asumisoikeustalon omistajan on palautettava haltijan maksama asumisoikeusmaksu. Vaikka kyse on kerättyjen asumisoikeusmaksujen palauttamisesta, taseen asumisoikeusmaksut-erää ei käytetä lunastuksiin muutoin kuin viimesijaisesti. Lunastus on tehtävä osakeyhtiössä vapaalla omalla pääomalla ja muussa yhteisössä omalla pääomalla. Lunastukseen käytettävien varojen riittävyyden varmistamiseksi lunastusrahan perustaminen säädettiin asumisoikeustalon omistajalle pakolliseksi. Lunastusrahaan siirrettävät erät kerätään asumisoikeuden haltijoilta käyttövastikkeessa tai vuokri-ssa.

Tuloverolain mukaan veronalaista tuloa ovat verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Elinkeinoverolain mukaan veronalaista tuloa ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot. Verovapaaksi on säädetty esimerkiksi yhteisön osake- tai osuuspääomana ja muuna pääomasijoituksena saamat erät sekä liittymismaksut, jotka palautetaan suorittajalle. Verovapaaksi on säädetty myös edellä mainittu asumisoikeusmaksu. Pääomasijoituksena verotuksessa pidetään esimerkiksi yhteisön osake- tai osuuspääomana tai muuna pääomasijoituksena saatuja eriä. Pääomasijoitukselle on tyypillistä, että se suoritetaan yleensä tasa-arvoisten perusteiden mukaisesti ilman välitöntä ja suoranaista vastasuori-

tusta ja että se on pysyvä ja lopullinen. Pääomasijoitus tuo yleensä mukanaan omistamiseen liittyviä oikeuksia, kuten oikeuden osallistua yhteisön päätöksentekoon ja oikeuden osinkoon. Lähtökohtana on, että pääomasijoituksen voi tehdä vain osakas.

Vaikka asumisoikeusmaksuun liittyy pääomasijoituksen piirteitä, vahvin syy maksun verovapaudelle on sen palautusvelvollisuus. Kyse ei siis ole varsinaisesta pääomasijoituksesta, koska sen suorittajana ei ole elinkeinotoimintaa harjoittavan yhteisön osakas vaan asumisoikeuden haltija (asukas). Lunastusrahastoon siirrettävää määrää ei kuitenkaan koske palautusvelvollisuus, joten sitä ei voi rinnastaa asumisoikeusmaksuun. Lunastusrahastosiirrosta ei ole myöskään kyse omistajan tekemästä pääomasijoituksesta ja sen rahastoinnista, vaan asukkaalta peritystä maksusta, joka on yhtiön tuloa. Osa yhtiön voitosta rahastoidaan lunastusrahastoon.

Edellä mainitussa lunastusrahastosiirrosta ei ole kyse EVL 6.1 §:n 2 kohdassa tarkoitettusta verovapaasta pääomasijoituksesta ja erän säätäminen verovapaaksi tuloksi tai vähennyskelpoiseksi menoksi olisi vastoin verojärjestelmän periaatteita.

Valiokunta katsoo edellä esitettyyn viitaten, että lausuma voidaan poistaa.

— Asuntojen korjaus- ja energia-avustukset ja kustannusten tasoittaminen HE 171/2004 vp — EV 162/2004 vp

Eduskunta edellytti 23.11.2004, että valtioneuvosto selvittää mahdollisuuksia ohjeistaa tai tarvittaessa säätää kiinteistöjen uudistamisesta ja perusparantamisesta aiheutuvien kustannusten tasoittamisesta osakkaiden kesken huoneistojen saaman hyödyn suhteessa.

Hallituksen selvityksen mukaan asia on ollut useaan kertaan esillä uusittaessa sekä asunto-osakeyhtiölainsäädäntöä että korjausavustuslainsäädäntöä. Kustannusten tasoittaminen huoneistojen saaman hyödyn suhteessa on ollut viimeksi esillä eduskunnassa käsiteltäessä lakiehdotusta asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista (HE 134/2005 vp). Käsitteilyn aikana ympäristöministeriö on todennut, että korjausavustusten tukiperusteiden valmistelun

yhteydessä selvisi, että huoneistojen saaman hyödyn mittaaminen ja sen asettaminen tukien mitoitusperusteeksi edistettäessä esim. liikuntaesteettömyyttä ei ole toteuttamiskelpoinen ratkaisu. Tähän hallituksen esitykseen antamaansa vastaukseen eduskunta ei enää liittänyt mitään lausumaa. Po. hallituksen esitykseen perustuva laki kumoaa voimaan tultuaan lain, jonka hyväksymiseen edellä mainittu lausuma liittyi. Oikeusministeriön asettama työryhmä valmistelee ehdotusta asunto-osakeyhtiölainsäädännön muutokseksi, missä yhteydessä arvioidaan myös asunto-osakeyhtiöiden päätöksentekoa koskevan sääntelyn toimivuutta.

Valiokunta katsoo edellä esitettyyn viitaten, että lausuma voidaan poistaa.

— Vesihuoltolaitokset HE 85/2000 vp

Eduskunta edellytti 11.12.2000, että hallitus seuraa vesihuoltolaitosten omistuksen ja toimintamuotojen muutoksia ja arvioi seurannan perusteella muutosten taloudellisia vaikutuksia ja sammutusvesihuollon toimivuutta sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön kehittämiseksi.

Hallituksen selvityksen mukaan vesihuoltolaitosten tilinpäätöstiedot vuodelta 2003 on analysoitu, ja tulosten perusteella valmistui vuonna 2005 Suomen vesihuoltolaitosten liiketaloudellinen analyysi (MMM:n julkaisu 6/2005). Raportin perusteella vesihuoltolaitokset toimivat yleensä kustannuskattavasti, eli toiminnan kulut saadaan katettua asiakkailta perittävillä maksuilla. Suurilla laitoksilla saavutetaan mittakaavaetuja. Maa- ja metsätalousministeriö seuraa edelleen vesihuoltolaitosten omistuksen ja toimintamuotojen muutoksia ja ryhtyy tarpeen mukaan toimenpiteisiin.

Sisäasiainministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä on tehty kysely pelastustoimen alueille sammutusvesihuollon toimivuudesta. Yhteenveto tuloksista valmistui vuonna 2005. Selvityksessä tunnistettiin monia sammutusvesihuollon kehittämistarpeita, jotka liittyivät sammutusvesisuunnitelmien tekemiseen, palopostien ja vesiasemien kartoille merkitsemiseen sekä pelastustoimen ja vesihuoltolaitosten yhteistyöhön. Selvityksen perusteella ei kuiten-

kaan ilmennyt sammutusveden järjestämiseen liittyviä tarpeita tarkistaa lainsäädäntöä.

Valiokunta katsoo edellä esitettyyn viitaten, että lausuma voidaan poistaa.

Muut lausumat

— Århusin yleissopimus; ympäristöasioiden käsittelyajat ja ns. pitkittäishankkeita koskeva lainsäädäntö HE 165/2003 vp — EV 105/2004 vp

1. Eduskunta edellytti 21.6.2004, että hallitus seuraa ympäristöasioiden käsittelyaikojen kokonaispituutta ja lisää tarvittaessa hallinnon resursseja valitusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi ja oikeussuojajärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen pitkittäishankkeita koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi, johon voitaisiin sisällyttää myös tarvittavat aineelliset valitusperusteet.

Hallituksen selvityksen mukaan ympäristöministeriössä on seurattu ympäristölupien käsittelyaikoja ympäristönsuojelulain (86/2000) voimaantulosta alkaen laajapohjaisessa seurantatyöryhmässä, joka antoi raporttinsa 30.5.2003 (Ympäristönsuojelulain täytäntöönpano, Suomen ympäristö 661/2003). Ministeriö asetti 13.5.2004 uuden seurantatyöryhmän, jonka toimikausi päättyy 31.12.2006. Työryhmän tehtävänä on arvioida ympäristönsuojelulain täytäntöönpanoa vuosina 2004—2006 ja tehdä ehdotuksia kehittämishankkeista. Työryhmä tulee seuraamaan myös ympäristönsuojelulain mukaisten lupa- ja ilmoitusasioiden kokonaiskäsittelyaikoja. Ympäristöministeriön tarkoituksena oli lisäksi vuoden 2005 aikana teettää selvitys ympäristölupia koskevista valituksista. Tavoitteena oli saada tietoa valitusten kohteena useimmiten olevista asiaryhmistä, valitusten aiheellisuudesta ja valitusmenettelyn kestosta.

Oikeusministeriö järjestää sopimuksessa tarkoitettujen ympäristöasioiden tuomioistuinkäsittelyn seurannan osana hallintotuomioistuinten tulosohtajasta. Käsittelyaikojen seurannassa hyödynnetään hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden uudistettua diaarikaavaa.

Diaarikaavan avulla voidaan kummassakin tuomioistuinsteessa seurata samojen asiaryhmien keskimääräisiä käsittelyaikoja. Århusin yleissopimuksen ja siihen liittyvien lainsäädäntömuutosten tultua voimaan 30.11.2004 ensimmäinen keskimääräisiä käsittelyaikoja koskeva raportti työstetään vuoden 2005 keskimääräisistä käsittelyajoista. Keskimääräisistä käsittelyajoista vuodelta 2005 saadaan koottua tiedot vuoden 2006 alussa.

Kauppa- ja teollisuusministeriön toimialan pitkittäishankkeita (suuret sähköjohdot sekä maakaasun, öljyn ja kemikaalien siirtoputket) koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi tarpeelliset selvitykset käynnistetään.

Valiokunta pitää edellä esitettyyn viitaten lausumien säilyttämistä tarpeellisenä.

— Rakennustuotteiden hyväksyntämenettely HE 227/2002 vp — EV 249/2002 vp

2. Eduskunta edellytti 21.1.2003, että asianomaiset muut ministeriöt kuin ympäristöministeriö pikaisesti selvittävät tämän lain mukaisten rakennustuotteiden hyväksyntämenettelyjen soveltamista toimialaansa kuuluvaan rakentamiseen.

Hallituksen selvityksen mukaan liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi koskien sen toimialaan kuuluvien rakennustuotteiden tuotehyväksyntää. Sisäasiainministeriön osalta tuotehyväksyntää käsitellään pelastustoimen laitelain muuttamisen yhteydessä, joka on parhaillaan lausuntokierroksella.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esitykset pyritään antamaan eduskunnalle syysistuntokauden alkaessa.

Valiokunta pitää edellä esitettyyn viitaten lausuman säilyttämistä tarpeellisenä, kunnes hallituksen esitykset on annettu.

— Alusjätelain kokonaisuudistus HE 33/2003 vp — EV 26/2003 vp

1. Eduskunta kiirehti 3.10.2003 alusjätelain kokonaisuudistusta lain saattamiseksi lakitekniisesti asianmukaiseksi ja merensuojelutavoitteiden kannalta tehokkaaksi ja toimivaksi.

Hallituksen selvityksen mukaan alusjätelain kokonaisuudistusta valmistelemaan on asetettu

toimikunta, jonka määräaika on jatkettu 30.3.2006 saakka. Toimikunta valmistelee kah-
ta lakia, jotka korvaisivat alusjätelain.

Valiokunta pitää edellä esitettyyn viitaten
lausuman säilyttämistä tarpeellisena, kunnes
hallituksen esitykset on annettu.

— Liito-oravan lisääntymis- ja levähdys-
paikkojen suojelu HE 76/2003 vp — EV 50/2004
vp

1. Eduskunta edellytti 8.6.2004 hallituksen
ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin luontodi-
rektiivin liitteen IV (a) tarkistamiseksi Suomen
ja liito-oravan osalta, mikäli liito-oravakannan
osoitetaan olevan niin runsas ja vakaa, ettei sitä
voida enää pitää kyseisessä liitteessä tarkoitettu-
na yhteisön tärkeänä pitämänä lajina, joka edel-
lyttää tiukkaa suojelua.

Hallituksen selvityksen mukaan ympäristömi-
nisteriö rahoitti vuonna 2003 alkaneen kolmi-
vuotisen tutkimuksen Suomen liito-oravakan-
nan koon ja vakauden selvittämiseksi sekä kan-
nan seurannan järjestämiseksi. Tutkimuksen ta-
voitteena oli saada luotettava arvio Suomen lii-
to-oravakannasta ja kannan kehittymisen suun-
nasta. Tämän jälkeen on mahdollista arvioida
muun ohella tarvetta tarkastella liito-oravan ase-
maa luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitet-
tuna tiukan suojelun lajina.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tut-
kimus on valmistunut. Liito-oravakanta on enna-
koitua suurempi, mutta tutkimusta on tarpeen
jatkaa, jotta saadaan selville kannan kehitys-
suunta.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta katsoo,
että lausuma on tarpeen säilyttää.

2. Eduskunta edellytti hallituksen huolehti-
van selkeän viranomaismenettelyn ohjeistami-
sesta liito-oravan suojeluun liittyvien kysymys-
ten käsittelyyn siten, että tarvittavat viranomais-
päätökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsän-
omistajien tasavertainen kohtelu sekä liito-ora-
van asianmukainen suojelu turvaten.

Hallituksen selvityksen mukaan maa- ja met-
sätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat
30.6.2004 antaneet metsäkeskuksille ja alueelli-
sille ympäristökeskuksille yhteisen ohjeen liito-
oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen mää-

rittämisestä ja turvaamisesta metsien käytössä.
Ohjeella pyritään turvaamaan liito-oravan lii-
sääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelun ohel-
la myös se, että asiaa koskevat viranomaispää-
tökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsänomis-
tajia tasavertaisesti kohdellen. Ympäristöminis-
teriö ja maa- ja metsätalousministeriö myös seu-
raavat yhteistyössä ohjeen käytännön toteutus-
ta. Ympäristöministeriö tarkensi tammikuussa
2005 omalta osaltaan ohjeen soveltamista käy-
tännön tilanteissa. Liito-oravan lisääntymis- ja
levähdyspaikkojen rajaukset ovat olleet usein
niin pienialaisia, että korvauskynnys ei ole yliti-
tynyt.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan
näyttää siltä, että korvauskynnys luonnonsuoje-
lulain mukaisissa korvaustoimituksissa on aset-
tunut selvästi korkeammalle tasolle kuin esimer-
kiksi yleistietoimituksissa. Merkityksellisen
haitan kynnys on ollut 4 000—5 000 euroa, kun
huomattavan haitan kynnykseksi yleistietoimi-
tuksissa on arvioitu noin 1 000—2 000 euron
suuruinen absoluuttinen haitta.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta katsoo,
että metsänomistajien tasavertainen kohtelu
edellyttää, että haitan korvaamisen taso ei vaihte-
le näin paljon riippuen omaisuudelle aiheute-
tun haitan perusteesta. Valiokunta katsoo, että
ministeriön ohjeistus ei vastaa lainsäätäjän tar-
koitusta, ja edellyttää, että ministeriö tarkistaa
ohjeistuksensa edellä esitetyn mukaiseksi.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta katsoo,
että lausuma on tarpeen säilyttää.

3. Asiakohdan kolmannen lausuman mukaan
eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan sii-
tä, että luonnonsuojelulain 53 §:n 1 momentin
muutoksesta ja liito-oravan suojeluun liittyvälle
viranomaistoiminnalle asetettavista lisätehtävis-
tä ja joutuisuusvaatimuksesta valtiolle aiheutu-
vat lisäkustannukset verrattuna hallituksen esi-
tykseen otetaan asianmukaisesti huomioon val-
tion talousarviota laadittaessa.

Hallituksen selvityksen mukaan liito-oravan
lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta
koituu viranomaisille lisätehtäviä samoin kuin
lain 53 §:n korvaussäännöksen muutoksesta ai-
heutuu lisäkustannuksia. Luonnonsuojelulain

72 a §:n mukaisia päätöksiä tehtiin vuonna 2004 yhteensä 62 kappaletta ja vuonna 2005 noin 138 kappaletta. Vuoden 2005 aikana liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittäminen on vaatinut alueellisissa ympäristökeskuksissa noin 5 henkilötyövuotta. Korvausvarojen lisätarve on jäänyt odotettua vähäisemmäksi, sillä korvauksia on maksettu vain noin kymmenessä tapauksessa. Lisäkustannukset harkitaan erikseen ja otetaan asianmukaisesti huomioon valtion talousarviota laadittaessa sen jälkeen, kun suojelutoimien laajuus ja niistä mahdollisesti aiheutuvat lisätehtävät on saatu selville riittävän kattavasti.

Valiokunta katsoo viitaten edellä esitettyyn tarpeeseen tarkistaa korvauskäytännön ohjeistusta, että lausuma tulee säilyttää.

4. Eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän luonnonarvokauppaa koskevan kokeilun perusteella tarvittaessa valmistelemaan lainsäädäntöä luontodirektiivin IV (a) -liitteen mukaisten lajien suojelun toteuttamiseksi myös luonnonarvokaupan keinoin.

Hallituksen selvityksen mukaan luonnonarvokauppaa koskeva kokeilu käynnistyi Satakunnassa vuonna 2003 kattavasti ja on sittemmin osin laajentunut METSO-ohjelman yhteistointaverkostojen kokeilualueille. Satakunnan kokeiluhanke kestää vuoteen 2007, jolloin Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma tulee muutoinkin uudelleen arvioitavaksi. Viimeistään tässä vaiheessa arvioidaan myös luonnonarvokauppamenetelmän soveltuvuus luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelussa.

Valiokunta pitää edellä esitettyyn viitaten lausuman säilyttämistä tarpeellisena.

— Jätelaki, tuottajavastuu, romuajoneuvot HE 152/2003 vp — EV 39/2004 vp

1. Eduskunta edellytti 20.4.2004 hallituksen seuraavan lain toimivuutta yleisesti ja erityisesti vastaanottoaikojen kattavuutta koko maassa, kuntien suhtautumista yhteistyöhön keräyspaikkojen järjestämisessä ja siten olemassa olevan infrastruktuurin käyttämismahdollisuuksien toteutumista.

2. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan lain vaikutuksia tuottajien tai tuottajayhteisöjen ja muiden alalla jo toimivien kilpailuolosuhteisiin erityisesti niiden tuoteryhmien osalta, joilla on tai joille perustetaan tuottajayhteisö. Tämä koskee erityisesti romuajoneuvojen ja sähkö- ja elektroniikkaromun hyödyntämistä.

3. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevan osittaisen tuottajavastuun toteutumista siten, että hyödynnettäväksi kelpaavan materiaalin hyödyntäminen käytännössä varmistetaan.

4. Eduskunta edellytti hallituksen seuraavan romuajoneuvojen järjestelmään luovuttamisesta mahdollisesti perittäviä maksuja ja ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan ehdotusta mahdollisuuden poistamiseksi, koska eduskunta katsoo maksun olevan lähtökohtaisesti ristiriidassa jätehuoltokustannukset tuotteen hintaan sisällyttävän tuottajavastuujärjestelmän perusteiden kanssa.

5. Eduskunta edellytti hallituksen käynnistävän jätelain kokonaisuudistuksen mahdollisimman pian sekä ryhtyvän tarvittaessa valmistelemaan lainsäädäntöä kokonaisuudistusta nopeammalla aikataululla lain toimeenpanossa mahdollisesti ilmenevien ongelmien poistamiseksi.

Hallituksen selvityksen mukaan lain täytäntöönpano on vasta alussa ja tuottajavastuun toteuttaminen käytännössä on ollut hankalaa. Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota käytännössä ilmenneisiin ongelmiin ympäristöministerille 29.11.2005 lähettämällään kirjeellä.

Valiokunta pitää edellä esitettyyn viitaten lausumien säilyttämistä tarpeellisena.

— Kansallis- ja luonnonpuistoja koskeva lainsäädäntö HE 169/2003 vp — EV 185/2004 vp

Eduskunta edellytti 9.12.2004, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi.

Hallituksen selvityksen mukaan kyseessä on eduskunnan valtiosääntöoikeudellinen huomautus kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan luon-

nonsuojelulain 16 §:n asetuksenantovaltuuden saattamiseksi riittävän tarkkarajaiseksi perustuslain 80 §:n näkökulmasta. Asiaan liittyy myös kysymys saamelaisten ja paikallisten asukkaiden perinteisten oikeuksien turvaamisesta lain tasolla. Lausumassa edellytetyt toimenpiteet on käynnistetty vuoden 2005 aikana. Tässä yhteydessä on tarkoitus tehdä samalla eräitä muitakin tarkistuksia valtionmaiden luonnonsuojelualueita koskeviin luonnonsuojelulain 3 luvun säännöksiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asiaa koskevaa hallituksen esitystä on valmisteltu ympäristöministeriössä tavoitteena antaa se eduskunnalle kevälistuntokauden aikana.

Valiokunta pitää lausuman säilyttämistä tarpeellisena, kunnes hallituksen esitys on annettu.

— ASP-lainat HE 276/2004 vp — EV 30/2005 vp

1. Eduskunta edellytti 12.4.2005, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin asetustasolla säädettyjen ASP-lainojen enimmäismäärien nostamiseksi järjestelmän käyttökelpoisuuden lisäämiseksi.

2. Eduskunta edellytti, että hallitus selvittää jatkossa mahdollisuudet ASP-lainojen valtiontakauksen enimmäismäärän nostamiseksi ja tekee tätä tarkoittavan esityksen.

Hallituksen selvityksen mukaan valtioneuvosto päätti 12.5.2005 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin. Vuoden 2005 toisella puoliskolla on asuntokaupassa ja -luotonotossa ollut yhä enemmän merkkejä epäterveestä ylikuumenemisesta. Erityisesti nuorten ottamien asuntolainojen koot ovat suurentuneet ja lainaajat pidentyneet. Asuntojen hinnat ovat samalla jatkaneet nousuaan. Riskit ovat asuntolainanottajilla selvästi lisääntyneet. Tässä tilanteessa on katsottu, että ASP-lainojen enimmäismäärien ja valtiontakauksen enimmäismäärän nostamisella voisi olla epätoivottava signaalivaikutus, joka voisi edelleen pahentaa asunto- ja lainamarkkinatilannetta erityisesti ensiasunnonostajien vahingoksi. Näiden toimenpiteiden toteuttamista ja ajoitusta on tarkoitus kuitenkin selvittää edelleen vuoden 2006 aikana.

Valiokunta pitää edellä esitettyyn viitaten lausumien säilyttämistä tarpeellisena.

— Asumisoikeusjärjestelmä HE 98/2005 vp — EV 177/2005 vp

Eduskunta edellytti 7.12.2005, että hallitus seuraa lainmuutoksen vaikutuksia käytännössä ja kehittää asumisoikeusjärjestelmää sen säilyttämiseksi yhtenä realistisena asumisvaihtoehtona ja ottaa huomioon asukasdemokratian yhdenmukaisen toteutumisen turvaamisen.

Hallituksen selvityksen mukaan valtioneuvosto päätti 29.12.2005 ryhtyä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Valiokunta pitää lausuman säilyttämistä tarpeellisena.

— Rakentamisen laadunvalvonnan parantaminen ja kuntien rakennusvalvonnan voimavarat HE 21/2005 vp — EV 90/2005 vp

Eduskunta edellytti 21.6.2005, että hallitus kuluttajansuojan turvaamiseksi ryhtyy selvittämään keinoja rakentamisen laadunvalvonnan parantamiseksi ja kuntien rakennusvalvonnan voimavarojen lisäämiseksi. Selvitys toimenpide-ehdotuksineen tulee antaa talousvaliokunnalle 31.12.2005 mennessä.

Hallituksen selvityksen mukaan ympäristöministeriö on valmistellut selvitystä yhteistyössä eri osapuolten kanssa. Selvitys toimenpide-ehdotuksineen on annettu tammikuussa 2006 eduskunnan talousvaliokunnalle, joka on pyytänyt selvityksestä ympäristövaliokunnan lausuntoa.

Ympäristövaliokunta on lausunnossaan YmVL 21/2006 vp talousvaliokunnalle yhtyen ympäristöministeriön selvityksessä esitettyihin toimenpide-ehdotuksiin katsonut, että rakentamisen laadunvalvontaa voidaan ja tulee parantaa ja kuntien rakennusvalvonnan resursseja lisätä. Rakennuslalla viime aikoina ilmenneille mittaville ongelmille ei ole vain yhtä syytä, vaan on tarvetta kiinnittää huomiota koko rakentamisen ketjuun. Valiokunta katsoo, että ongelmat kuitenkin ilmentävät myös säännösten ja vastuiden epäselvyyttä. Maankäyttö- ja rakennuslaki, joka siirsi vastuuta rakentamisen kokonaisuudesta vastaavalle pääsuunnittelijalle, tuli voimaan vuonna 2000 ja alemmanasteiset asetukset tulivat voimaan vuoteen 2002 mennessä. Raken-

nusalalla ilmenneiden epäkohtien taustalla voidaan osin sanoa olevan tähän muutosvaiheeseen liittyvä vastuiden epäselvyys. Rakennusalan kaikilla toimijoilla on vastuu omasta toiminnastaan ja näiden välisten rajapintojen selventämisellä voidaan vähentää vakavien virheiden vaaraa.

Valiokunta on laajan kuulemisen perusteella vakuuttunut siitä, että rakenteellisen turvallisuuden parantamiseksi on tarpeen tarkastella koko rakentamisen prosessia ja kaikkien sen toimijoiden roolia. Kysymys on pitkälti viranomaisten ja rakennus- ja kiinteistöalan yhteistyön saumattomasta sujumisesta. Valiokunta kiinnittää ministeriön selvityksessä esitetyn ohella erityistä huomiota näkökohtiin, jotka liittyvät lainsäädäntöön, resursseihin, koulutukseen ja osaamiseen, seurantaan ja valvontaan sekä vastuukysymyksiin. Olennaista on myös se, että suunnittelulle ja rakentamisen asialliselle toteuttamiselle varataan riittävästi aikaa.

Valiokunta on lausunnossaan myös tukenut maan kattavan, erilaisiin oloihin soveltuvan pal-

velutasosuosituksen laatimista katsoen, että suositus voi edistää rakennusvalvonnan tehokasta hoitamista. Sen perusteella voitaisiin rakennusvalvonnan kokonaisuus huomioon ottaen asettaa tehtäviä tärkeysjärjestykseen, ottaa huomioon paikalliset olot, hallintopalvelujen tarve, arvioida kuntien yhteistoimintaa ja sen kehittämistä, huolehtia hallintomenettelyjen riittävästä yhdenmukaisuudesta ja varmistaa palvelutasoa vastaavat voimavarat ja taksapolitiikka.

Lausuma on talousvaliokunnan esittämä, koska sen perusteena on kuluttajansuojan turvaaminen. Rakentaminen ja rakennusvalvonta sen sijaan kuuluvat ympäristövaliokunnan toimialaan.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pentti Tiusanen /vas
vpj. Heidi Hautala /vihr
jäs. Christina Gestrin /r
Susanna Haapola /kesk
Rakel Hiltunen /sd
Tuomo Hänninen /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Inkeri Kerola /kesk (osittain)

Kari Kärkkäinen /kd
Jouko Laxell /kok
Heikki A. Ollila /kok
Eero Reijonen /kesk
Satu Taiveaho /sd
Unto Valpas /vas
Ahti Vielma /kok
vjäs. Oras Tynkkynen /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.